

ՏԵՍԻԼՔ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ

Դա՛րձեալ միմակ ... :

Գի՛րն է նակսին

Անոնց բոլոր,

Որոնք նոթի

Արծուի նրման

Իրենց որսի

Երազը յար

Հալածեցին,

Եւ չքհասան.

Ու մեկուքեան

Հացը պարարտ,

Հացը պատրաստ,

Ասամներուն

Տակ ծամեցին :

Դա՛րձեալ միմակ

Հիմա ա՛յստեղ

Տեսիլներով հրաւանքման,

Կուգամ ես ման

Իմ հայրենի

Երգիքին տակ :

Ու Մարգարէն

Ժամանակի ու դարերու

Իր խղճին խելն

Ու բեկբեկուն

Մարմարին վրայ կը փանդակէ.

— Բայց վա՛յ անոնց՝

Որոնք իրենց

Հարազատ Մօրն

Հայրենիքի Հողէն ծընած

Մեծ Տեսիլքին

Ըսիւններէն

Կաքք չառի՛ն

Ըսեղծագործ ... — :

Տեսի՛լ, Երա՛զ

Գաղափարաց եւ ըզգացմանց .

Ու մանաւանդ՝ շաքրուանուած

Արիւն ֆրսինք

Մեր Պատմութեան

Աւազանէն,

Ու մեր նախնեաց

Արգաւանդ սա՛

Հողին մէջէն,

Ըսէ՛ք, ի՞նչպէս

Կրնայ մոռնալ

Ձեզ ամէն հայ ... :

Ձե՞ որ ինկա՛ք

Ըսեղծագործ

Մտքի Ափէն՝

Հողին վրայ Հայասանի

Ու ջո՛ւր առի՛ք,

Առի՛ք ոսկի՛ր արեւ ու լո՛յս՝

Մըշակներէն գրչի, հորի.

Եղա՛ք Մարմին՝ սա՛ փառացած

Տանարին Հայ՝ էջ - Միածնի

Որ երեք Այ՛ն ունի նակսին,

Մին անցեալին, մինն ներկային,

Երրորդն անեղբ ապագային .

Ու կը նայի իբրեւ անմահ

Յաւերժութեան անմար Լոյսին ... :

Բայց կարօտի ի՛նչ անխմաց,

Ի՛նչ նո՛ր սարսուռ

Կը փանդակուի

Մարմարին վրայ

Իմ հողիքին ... ,

Երբ ես միմակ

Հիմա ա՛յստեղ,

Տանարին շուրջ

Մեր Տեսիլքի՛

Յա՛ր կը նեմեմ ... :

Շիրմնափառէ՛ր

Իմ պապերուս .

Ելէ՛ք ոսփի՛, ոսփի՛,
Կեանքի՛ ելէ՛ք
Ու լեցուցէ՛ք
Այս բակը մեծ Մայրավանքի,
Քաղաքը շէն այս Վաղարշի,
Ելէ՛ք ոսփի՛, ոսփի՛,
Ու կեանք առէ՛ք
Ու կեանք տուէ՛ք
Հայոց համայն ժողովուրդին:

Ու կը շնչեմ ես հանդարտի՛ւ
«Լուսաւորչի» այս «նով»ուն հետ,
Մեր պատմութեան, մրճակոյթին
Ամէն մէկ դարն՝
Որ արիւնի
Ու ստեղծումի
Համածաղկանց
Մեհեան մ'է լուռ:

Ու ի՛նչ նայումս, անհորիզո՛ն
Հեռո՛ւն, հեռո՛ւն ...
Մէջն աչքերուն Հայրենիքիս,
Նայումս՛իս մէջ
Կ'իյնայ այնպէս.
Շուքը ինչպէս՝
Աստուածիմաստ
Փառքի նըման Գիցունիին
Կ'իյնայ լընին հայելիին
Որ ծեփծեփուն
Հազար գաղտնիք ունի ծոցին ...:

Մո՛տքն է ինկեր՝
Պատմութեանս իր սեւ թաւեայ
Մայրավանքի մեծդ բակին,
Արագածի քաղաքազար
Հազարամեայ գաղտնիքներէն,
Հազարամեայ կատարներէն ...:

Գիշերն՝ հսկայ դադաղի՛ պէս.
Կուրծքին՝ հէփեաթ,
Ձեռքին՝ սարսուռ,
Ունի նետեր ներշնչումի

Սրտին վերեւ,
Կը տարածուի՛ ալիք ալիք,
Ու կը բազմի
Մութին այս սեւ պատմանդանին ...:

Աջիս, ձախիս,
Չորցած երկու
Աւազաններ ...
Ըսես դամբան՝
Մեռելներու ...:
Ու քար մ'անդին,
Դուն կը լսես
Կո՛չն աղբիւրին՝
Ծառաւանիւծ
Հոգիներուն:

Ու սեւ քարե՛ր,
Թէ սեւ շարժում՝
Ժամացոյցի հարուածի պէս
Մէկիկ, մէկիկ,
Աչքիդ առջեւ ...
— Գորսե՛ր, գորսե՛ր,
Սեւ կանաչին
Մէջ կը պարեն:

Պարսպապատ
Մայրավանքի
Այս խո՛ր ու վե՛հ
Սենութեան մէջ
Միայն պահակն է հոն արքուն
Հաւատարիմ շուներուն հետ:

Ու հիւսիսի որմին ներքեւ
Ես կանգ կ'առնեմ.
Այնպէ՛ս հիւծած,
Յոգնա՛ծ այնպէս,
Գաղափարաց զուպարներէն.
Ու ծեծ կերած սրբու մը պէս
Կու՛ս մը կուլամ:

— Հո՛ս է, չըսի՛ն երէկ ինծի,
Ծա՛ռն այն աղուոր՝

Որուն շուփին,
Մեծ երգահանն մեր օրերու,
Կուգար երգեր
Յօրինելու —:

Հո՞ն, արեւմոսֆ,
«Տրդասաղոս»
Ռոմին կողին՝
— Տո՛ւնն է — քսին
Կոմիսասին,
Քոմիկն անոր՝
Վանփի խուցեր
Մեր Մագիսրոս
Կըղերներուն:

Հիմա՞ ... ո՛չ ծառ, ո՛չ տուն,
Ո՛չ խուց, ո՛չ Մագիսրոս,
Ո՛չ Կոմիսաս ...
Գո՛րզն է միայն
Սեւ կանաչին,
Փռուէր կողին
«Տրդասաղոս»
Այդ բարձունքին ...:

Ու լո՛ւռ դարձեալ ...
Խաղաղութի՛ւն
Համայնական ...:
Բիլլիարդներու
Չայնը մեռաւ
Ռոմին ետեւ .
Ու բարձրախօսն ալ գոցեց
Ծառերու կամ ձողերու
Բարձունքներէն բերանն իր գոռ .
Ու կասուներ կը պահուրսին,
Ու կ'երեսան .
Հեռու գիւղի կոլխոզներէն
Աֆաղաղի կանչեր կուգան ...:
Ահա վերջին մա՛րդն ալ մըսաւ
Իր սեմէն ներս ...

Դա՛րձեալ միմակ .
Ու մութին հետ մըսեմացած ...
Յա՛նկարծ սարսուռն՝

Ամբողջ մարմինըս գալարեց
— Մութին մէջէն
Յառնո՞ղ ոգի՛
Դու մի՛ նայիր իմ աչքերուն .
Նայէ՛ հեռո՞ւն
Հո՛ն, հո՛ն նայէ՛,
Նայէ՛ իմ այս
Դողդոջ, դալուկ
Յուցամասիս հիւզ ուղղութեամբ,
Հարաւի՛ կողմն .
Ո՛չ, ո՛չ, անցի՛ր,
Արեւմոսի վեհարանէն,
Ու տե՛ս, հո՛ն, հոն,
Ներսէօեան սեւ
Լինէն անդին,
Անցի՛ր, անցի՛ր,
Դամբաններէն մեր պապերուն,
Դայիանէի փառքէն անցի՛ր,
Հորիզոնին՝
Արարատեան սեւ հովիտէն,
Սեւ Արաֆսէն,
Տե՛ս աչքերովդ
Տրտո՛ւմ, միմա՛կ
Դագաքները Մե՛ր Լեռներուն,
ՄՍՍԻՍՆԵՐՈՒՆ ...

Գերի՛ է ան ...:

.

Տեսա՞ր, Ոգի,
Տեսա՞ր, Տեսիլփ
Եւ ո՞վ երազ
Դուն աննուան
Հայ Հոգիի .

Որք ու միմակ ...
Ո՛րքան արցունք՝
Չաւկըներուն իր աչքերուն
Չուրերուն հետ
Պղտոր պղտոր
«Մայր Արաֆսի» .

Ո՛րք ու միմա՛կ

Արծիւն է ան Հայաստանի
Որուն քեւերն են վար ինկած ...:

Զըսի՞ն մեզի
Թէ մենութիւնն
Գիրն է ճակտին
Անոնց բոլոր՝
Որոնք նօթի
Արծուի նրման
Իրենց Որսի
Երազը յար
Կը հալածեն
Ու չեն հասնիր.
Ու մենութեան
Հացը պարարտ,
Հացը պարարտ,

Ասամներուն
Տակ կը ծամեն ...:

Ու Մարգարէն
Ժամանակի ու դարերու
Իմաստութեան մուրերն ձեռին
Գիտակցութեանըս մարմարին
Կը քանդակէ.
— Բայց վա՛յ անոնց՝
Որոնք իրենց
Հարազատ Մօրն, Հայրենիքի Հողէն
Մե՛ծ Տեսիլքին Ըստիմներէն թընած
Կա՛քը չառին
Ըստեղծագործ ... —:

ԱՇՏԻՇԱՏ

ԼՈՅՍԻ ԺԱՄԵԱՅԷՆ

Կը լըռէ մտածումն ու կը սեւնայ մէջը՝ս գիծն ու սահման,
Իմ հոգիս՝ անդունդ մըքար՝ կ'ունկնդրէ անդունդի՝ երգին
Ու կը զինովնայ լեզի հոծութեամբն իր արհաւիրքին ...

Ո՛ւր, ո՛ւր այս անափ սարսափին վրայէն՝ որ մոլուցքն իր լա՛յն
Կը քօքուէ մըրիկն իր մէջ երգելով՝ մարդուն հեռէն կոյր
Զիս ո՛ւր կը սանի, ի՛նչ երազներու, ո՛ր ավտոմեքն անդոյր ...

Ա՛հ, անպարագիծ այս խրոտկին մէջ թող նաւն հեռանա՛յ,
Այս անէական օրօրին մէջ նաւն յաւէ՛ճ տատանի.
Լոյսի շամբայէն՝ արդար Արեւի սիրտին կը սանի ...:

Ն Ո Ւ Պ Ա Ր

